

ΚΡΙΣΤΟΦ ΟΝΟ-ΝΤΙ-ΜΠΙΟ

Αν πιστέψεις
στο θαύμα

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Στη σελ. 95, φωτογραφία τοιχογραφίας (480-470 π.Χ.)
από το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στο Πέστουμ της Ιταλίας.

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία
Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 440
Κριστόφ Ονό-Ντι-Μπιο, *Αν πιστέψεις στο θαύμα*
Christophe Ono-Dit-Biot, *Croire au merveilleux*
Μετάφραση: Σταύρος Παπασταύρου
Επιμέλεια-Διόρθωση: Χρύσα Φραγκιαδάκη
Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης
Φιλμ-Μοντάζ: Μαρία Ποινιού-Ρένεση
Copyright® Éditions Gallimard, 2017
Copyright® για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ
(Εκδόσεις Πατάκη), 2018
Πρώτη έκδοση στη γαλλική γλώσσα
από τις εκδόσεις Gallimard, Παρίσι, 2017
Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα
από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Μάιος 2019
KET Γ047 ΚΕΠ 244/19
ISBN 978-960-16-8282-2

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

*Για τον Εκτόρ και την Αλμά,
που λατρεύουν ήδη τις ιστορίες.*

Περιεχόμενα

I. Ο ΝΕΚΡΟΣ (Γαλλία, Παρίσι & Ιταλία, Αμάλφι)	13
II. Ο ΑΝΑΣΤΗΜΕΝΟΣ (Γαλλία, Παρίσι & Ισπανία, Ντεϊά)	99
III. Ο ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ (Ελλάδα, Αιγαίο, αλλά πού; & Ιαπωνία, Εσωτερική Θάλασσα Σέτο)	223
ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Το νησί των καρδιών που χτυπούν	255
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ αρχαίων ελληνικών και λατινικών φράσεων	267
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	269

«Πιστεύετε στον Θεό;»
«Εγώ; Πιστεύω στον Δία».

ΤΟΜ ΓΟΥΛΦ

«Μόνο η ειδωλολατρική αρχαιότητα
αφύπνιζε την επιθυμία μου, γιατί
ήταν ο κόσμος του πριν, γιατί
ήταν ένας κόσμος καταργημένος».

ΠΟΛ ΒΕΝ

I

Ο ΝΕΚΡΟΣ

Γαλλία, Παρίσι & Ιταλία, Αμάφι

Σωστές κινήσεις

Σήμερα θα πεθάνω.

Δεν είμαι άρρωστος.

Δεν είμαι σαράβαλο.

Απλά, δεν αντέχω να ζήσω άλλο.

Μα μπορεί κανείς, όταν έχει φτάσει σε τέτοιο βαθμό ακρωτηριασμού, να χρησιμοποιήσει τη λέξη ζω;

Τόσο καιρό πίστευα ότι θα τα κατάφερνα. Πίστευα σε ό,τι μου έλεγαν: στην ανακούφιση που έρχεται από τη στιγμή που αποδέχεται κανείς τον θάνατο του αγαπημένου προσώπου, κι έπειτα στη νοερή αναγέννηση με τη μορφή των αναμνήσεων... Λόγια. Δε σκέφτομαι παρά μόνο τις στάχτες της, που πλέουν στο νερό. Έχω τη γεύση τους στο στόμα.

Τη νύχτα, απλώνεις τα χέρια και δεν υπάρχει κανείς πια, τίποτα πια.

Δεν μπορώ να τη φέρω πίσω, τα λόγια μου δε μου χρησιμεύουν σε τίποτα, ή μάλλον δεν έχω τίποτε άλλο εκτός από λόγια, οπότε θέλω να πεθάνω.

Κανείς πια; Ας το κάνω ακόμα χειρότερο: υπάρχει κάποιος. Ένα παιδί, ο γιος μας, έξι ετών. Όμως η αγάπη που έχω γι' αυτόν και η αγάπη που μου προσφέρει, ακόμα και αν τις βάλει κανείς μαζί αυτές τις δυο αγάπες, δεν καταφέρνουν να ισορροπήσουν τον δίσκο της ζυγαριάς. Γέρνει απελπιστικά προς την άλλη μεριά, προς τον άδειο δίσκο, εκείνον που με μαγνητίζει.

Όποτε κοιτάζω εκείνον, βλέπω εκείνη. Και τα βάζω μαζί του, όπως και μ' εκείνη. Τα ίδια χαρακτηριστικά, το ίδιο αγέρωχο, σκοτεινό βλέμμα, η ίδια χάρη, η ίδια επιδερμίδα, οι ίδιες εκρήξεις θυμού.

Ας τελειώνουμε, όμως. Ξέρω ότι αθετώ όλες μου τις υποχρεώσεις ως πατέρα γράφοντας αυτά, αλλά είμαι άραγε ακόμα πατέρας;

* * *

Αν είμαι, τότε είμαι κακός πατέρας. Αυτό το αντιλήφθηκα στο Σαμπόρ πριν από μερικούς μήνες, μέσα στο καταχείμωνο. Στο κάστρο που γυρίστηκε το *Peau d'âne**. Ήθελα να τον πάω εκεί, επειδή είχε λατρέψει την ταινία, και πάνω απ' όλα την Κατρίν Ντενέβ. Εγώ μάλλον την Ντελφίν Σεϋρίγκ προτιμώ. Ένας ουρανόξασπρισμένος από την προσπάθεια να μένει γκριζος στεφάνωνε τα καμπαναριά, τον πύργο με τα εραλδικά κρίνα, τις βε-

---

* Ταινία (1970) του σκηνοθέτη Jacques Demy, γνωστή και με τον αγγλικό τίτλο *Donkey Skin* (στα ελληνικά τιτλοφορήθηκε *Αυτός ο υπέροχος, παλιός, καλός κόσμος*) με την Κατρίν Ντενέβ και τον Ζαν Μαράι. (Σ.τ.Μ.)

ράντες με τις γλυπτές σαλαμάνδρες, όπου περιπλανιόμασταν οι δυο μας, χέρι χέρι, ανάμεσα σε γη και ουρανό, ως την άκρη του γκρεμού. Οι επισκέπτες ελάχιστοι, περαστικοί, όπως εμείς, κι ολόγυρα, ως εκεί που χανόταν πια το βλέμμα, το πυκνό δάσος που μας κύκλωνε, λες και βρισκόμασταν σ' ένα νησί και μας απειλούσαν κύματα αρπακτικά. Στον νου μου δεν έρχονταν εικόνες από παραμυθένια κυνήγια κι αγριόχοιρους που ορμάνε να κρυφτούν στα πυκνά δάση ούτε από πυρσούς που φωτίζουν θερμόαιμους νεαρούς πρίγκιπες πάνω σε άτια, διεγερμένους από τους χυμούς που τρέχουν στις φλούδες των δέντρων, αλλά οράματα με φριχτούς φόνους, με βρέφη που τους ξεριζώνουν την καρδιά, επειδή το πρόσταξε μια κακιά μητριά, με νεαρές γυναίκες που τις ατιμάζουν κι έπειτα παραδίδουν τα κάλλη τους στους λύκους, με κεφάλια αθών τσακισμένα από πυρόλιθους, που το αίμα τους λεκιάζει τις δαντελένιες φτέρες.

Κατεβήκαμε πάλι τη διπλή σκάλα που, απ' ό,τι λένε, έχει σχεδιαστεί από τον Λεονάρντο ντα Βίντσι. Οι αίθουσες ήταν παγωμένες, στρωμένες με ξεφτισμένες ταπετσαρίες, που τις είχε εγκαταλείψει το χρώμα. Το κρύο βασίλευε παντού, το νιώθαμε, συμπαγές, στις άκρες των ξυλιασμένων μας δαχτύλων. Ένα ελάφι φτιαγμένο από ξύλο, σε φυσικό μέγεθος, που το είχαμε δει στην ταινία του Ζακ Ντεμύ, πόζαρε στο κέντρο μιας αίθουσας, μ' έναν μεγάλο σταυρό ανάμεσα στα κέρατα. Χαμένο καθώς ήταν μέσα σ' εκείνο το αχανές περιβάλλον, το πετρωμένο ζώο σου μαχαίρωνε την καρδιά. Δεν ήταν κάστρο αυτό, ήταν κιβούρι.

Δεν είχα κουράγιο ν' απαντήσω στις ερωτήσεις του για τους βασιλιάδες, τον Λεονάρντο, την Αναγέννηση και τον συμβολισμό του εραλδικού κρίνου. Αυτό το ντελίριο από πέτρα μού βρομούσε θανατίλα, με αηδίαζε: ήξερα πάντως καλά πως ανάδινα κι εγώ αυτή την οσμή.

Έχω πνευματική διαύγεια, αυτό είναι το δράμα μου. Ήταν λες κι η ζωή δεν ήθελε πια να κυκλοφορεί στις φλέβες μου. Πολύ φοβάμαι ότι δεν υπάρχει καμιά διέξοδος.

Δε μου αξίζει ο γιος μου και η ευγένειά του. Η ελαφίσια του χάρη.

Οδηγώντας προς το Σενονσό, συλλογιζόμουν τους γονείς που, πριν αυτοκτονήσουν, σκοτώνουν τα παιδιά τους. Το έβρισκα πάντα αηδιαστικό αυτό, όμως εκείνη τη μέρα κατάλαβα. Είχαμε μόλις περάσει κάποια διόδια και μια τσιμεντένια αποθήκη κολοσσιαίων διαστάσεων.

«Μπαμπά, βάζεις λίγη μουσική;» είπε με τη λεπτή του φωνούλα.

«Φυσικά, καρδιά μου».

Ναι, εκείνη τη μέρα κατάλαβα. Δε σκοτώνει κανείς τα παιδιά του επειδή θέλει να ξεκινήσει από το μηδέν τη ρημαγμένη του ζωή, επιχειρώντας μ' ένα πισωγύρισμα να εξαλείψει τη μιζέρια που οι ενήλικες ζωές μας έσπειραν στη δική τους.

Όχι: σκοτώνει κανείς για να μην κριθεί από τα παιδιά του, όταν θα βρεθούν σε ηλικία να το κάνουν.

Εγώ έχω εμπιστοσύνη στην κρίση του. Και γι' αυτό θέλω να ζήσει.

Θα ζήσει, λοιπόν, και μάλιστα με τις καλύτερες δυνατές συνθήκες. Του τα έχω ταχτοποιήσει όλα. Ένα σεβαστό ποσό τον περιμένει μόλις ενηλικιωθεί. Κι ένα πρόγραμμα γενναιοδωρων εμβασμάτων από κει κι έπειτα. Όλα είναι εντάξει, εξασφαλισμένα, επικυρωμένα καταπώς πρέπει. Θ' ανατραφεί από εκείνους που ανέθρεψαν εμένα. Εκεί που βρίσκεται τώρα. Δε θα του λείψει τίποτα. Ή μάλλον θα του λείψει κάτι, ένας πατέρας. Όχι και τόσο σοβαρό αυτό, ίσως να είναι και καλύτερα έτσι: δε θα έχω τον χρόνο να τον απογοητεύσω, όπως όλοι οι πατεράδες.

Δειλία; Όχι. Δειλία θα ήταν να μην το έκανα, να συνέχιζα ν' απαρνιέμαι μέχρις αυτού του σημείου τον εαυτό μου. Δε βάζω τέλος στις μέρες μου, βάζω τέλος σε μια ατέλειωτη νύχτα.

Οι σκέψεις μου λιώνουν. Δεν τις ελέγχω πια.

* * *

Η γυναίκα μου πέθανε. Κάτω από το νερό. Πριν πεθάνει όμως έφυγε, αφήνοντάς μας μονάχους, τον γιο μου κι εμένα. Ποτέ δεν έμαθα αν σκόπευε να επιστρέψει από αυτό το ταξίδι που έμελλε ν' αποβεί μοιραίο ή αν μας είχε διαγράψει τελείως. Ήταν καλλιτέχνις... Και ποτέ δεν ξέρεις με τους καλλιτέχνες. Το τίμημα της δημιουργίας είναι βαρύ. Το πρόβλημα είναι ότι συχνά το πληρώνουν άλλοι.

Αυτή η αμφιβολία με κατατρώνει. Και περιπλανιέμαι, σαν τον καλό τον γερο-Οδυσσέα, πάνω σ' ένα κορμί που το σκαρί του τρίζει και δίχως την ελπίδα να ξαναβρώ, στα πέρατα της θάλασσας, το κρεβάτι από λινόξυλο όπου με περιμένει η Πηνελόπη.

Η Πηνελόπη μ' έχει αφήσει σύζυλο.

* * *

Πού να βλέπατε τα μούτρα μου. Πάνε δυο χρόνια τώρα, αλλά εμένα μου φαίνονται δέκα.

* * *

«Γιατί κλαις, μπαμπά; Θα σου δώσω ένα φιλάκι και δε θα πονάς άλλο».

Σηκώνεται εκείνος αντί για μένα –τι ειρωνεία!– κι έρχεται να με ηρεμήσει χαϊδεύοντάς με με το χεράκι του. Ξαπλώνει δίπλα μου κι έτσι καταφέρνω ν' αποκοιμηθώ πάλι.

Ο κόσμος έχει έρθει τα πάνω κάτω. Ντρέπομαι.

«Πού πονάς, μπαμπά;»

Και μιας και πρέπει να του απαντήσω κάτι: «Στην καρδιά πονάω, γιε μου».

Τις προάλλες το είπε και στο σχολείο. «Του μπαμπά μου του πονάει η καρδιά του». Όταν πήγα λοιπόν να τον πάρω, η δασκάλα με ρώτησε αν χρειαζόμουν κανέναν καλό καρδιολόγο.

Άραγε αυτό είναι το πένθος; Η σιωπηλή αντιμετώπιση; Το να κοπανιέσαι αδιάκοπα πάνω στον τοίχο της απουσίας; Το να κλαψουρίζεις, διατηρώντας ωστόσο την ελπίδα για ένα θαύμα;

* * *

Το κάστρο του Σενονσό υψώνεται με χάρη πάνω από τον ποταμό Σερ, στέρεο πάνω στις αψίδες του. Δεν πρόκειται για κάστρο-φρούριο, αλλά για κάστρο-γέφυρα. Στη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου είχε μετατραπεί σε νοσοκομείο. Αφήνοντας την κοίτη τους, οι τραυματίες φάρευν στην άλλη κοίτη, την υγρή, του ποταμού. Ο Σερ, ο Αγαπημένος. Στον δικό μου αγαπημένο άρεσε πολύ το Σενονσό. Η αίθουσα της βασίλισσας, τα μεγάλα κρεβάτια με ουρανό, τα πορτρέτα της Ντιάν ντε Πουατιέ ως Διάνα, ως η θεά του κυνηγιού Άρτεμις, με το μισοφέγγαρο στα μαλλιά και το αρχικό του ονόματός της μπλεγμένο μέσα στο αρχικό του Ερρίκου, για ν' αποτυπωθεί καλύτερα η αγάπη τους, οι ανάγλυφες σειρήνες στις πόρτες, το πορτρέτο της κυρίας Ντυπέν, που είχε το λογοτεχνικό σαλόνι όπου υποδεχόταν τον Βολταίρο, τον Ρουσσό, τον Μοντεσκιέ ή τον Μπερνί.

«Όμορφη αυτή, μπαμπά... Αλλά τι είναι “μούσα”;»

«Μια γυναίκα που εμπνέει τους καλλιτέχνες.»

«Δηλαδή τους βοηθάει ν' αναπνέουν;»

«Ναι, ελαφάκι μου.»

Εμένα μου άρεσε μονάχα μία αίθουσα. Η αίθουσα της Λουίζας της Λορραίνης, συζύγου του Ερρίκου Γ΄, ψηλά, κάτω από τις στέγες. Όλοι οι τοίχοι εκεί είναι βαμμένοι μαύροι, διακοσμημένοι με το ίδιο μοτίβο, που επαναλαμβάνεται μέχρι αηδίας πάνω στις βαριές τέντες των κρεβατιών και σ' εκείνες που καλύπτουν τα παράθυρα: κέρατα αφθονίας απ' όπου στάζουν ασημένια δάκρυα. Σε μια γωνιά, ένα εικονοστάσι και ένα πορτρέτο του Ερρίκου, με μαύρο γιλέκο και σκούφο, μουστάκι και υπογένειο σωματοφύλακα, ζαφειρένιο σκουλαρίκι και

μάτι μελαγχολικό. Ένα απόφθεγμα ό,τι πρέπει για τη δική μου περίπτωση: *Manet ultima caelo*, «Η τελευταία βρίσκεται στον ουρανό». Μόνο που δεν επρόκειτο για την τελευταία γυναίκα, αλλά για την τελευταία κορόνα, μετά τα στέμματα της Πολωνίας και της Γαλλίας που κόσμησαν το θνητό του μέτωπο. Ο Ζακ Κλεμάν, χριστιανός μοναχός και τρομοκράτης, τον μαχαίρωσε στην κοιλιά το 1589. Στα ουράνια ο Ερρίκος! Η Λουίζα, έχοντας απομείνει στη γη, καίγεται από τη θλίψη και κάνει αυτό το δωμάτιο τάφο της. Ζωντανή, αλλά νεκρή. Μου άρεσε αυτό το μέρος. Μου άρεσε το μαύρο. Μου άρεσε το κάδρο με τον χριστιανικό πίνακα όπου τρεις σταγόνες αίμα τρέχουν από μια καρδιά κυκλωμένη από αγκάθια.

Αυτή η καρδιά ήταν η δική μου.

«Τι νόημα έχει να ζει κανείς μ' έναν πατέρα σαν εσένα;» ρώτησα νοερά τον εαυτό μου βγαίνοντας από τον φυτικό λαβύρινθο που η Αικατερίνη των Μεδίκων είχε θελήσει να κάνει πάρκο της. Χαμένος μέσα στα πουρνάρια, και πανευτυχής που είχε χαθεί, ο γιος μου με φώναζε: «Πού είσαι, μπαμπά; Δε σε βλέπω! Μπαμπά μου!».

Τα δάκρυα που κυλούσαν στο πρόσωπό μου στέγνωσαν απότομα. «Μπαμπά μου, πού είσαι;» Δε μ' έβλεπε. Τυφλωμένος από την αρμύρα που έτσουζε τα μάγουλά μου, τσακισμένος από την ντροπή μου που δεν μπορούσα να του απαντήσω, λαχταρούσα η μουσκεμένη γη, η στρωμένη με μισοσαπισμένα φύλλα, να με κατάπινε. Και μια καλή νεράιδα να τον έπαιρνε, εκείνον, στην άμαξά της, και ν' αναλάμβανε τη φροντίδα του.

Θα είναι καλύτερα χωρίς εμένα. Ειλικρινά, δεν έχω άλλη δύναμη. Του μετέδωσα ό,τι καλύτερο μπορούσα.

Τα υπόλοιπα, τα βίτσια μου, το μικρό πακέτο των νευρώσεων, πρέπει να τα ανακαλύψει σώνει και καλά;

Βρήκε την έξοδο του λαβύρινθου και πηδάει στην αγκαλιά μου. Παίρνω το κεφαλάκι του ανάμεσα στα χέρια μου. Χαμογελάει. Είναι αβάσταχτο, γιατί έχει τα χαρακτηριστικά της, αλλά δεν είναι εκείνη.

Η λέξη «παιδί» ξεκινάει όπως και το «παίδεμα». Η κόλαση που του υπόσχομαι, αν μείνω.

Γιατί δε μου άφησε τίποτα εκείνη;

Ούτε μια εξήγηση;

Να ξέρω, τουλάχιστον, τι σκόπευε να κάνει μ' εμάς;

* * *

Στα τσακίδια, σκέτο γκραν γκινιόλ θα είναι, να με βρουν με τα μυαλά τιναγμένα στον τοίχο. Θέλω να κάνω σωστές κινήσεις, να σεβαστώ αυτούς που θα με βρουν. Κάτι που να μη χαλάσει το ντιζάιν, λοιπόν, που να ταιριάζει και με τα έπιπλά μου.

Θα γλιστρήσω. Αργά αργά.

Θα σβηστώ από τον χάρτη.

Η τελική λύση είναι φαρμακευτική.

* * *

Είναι ώρα. Σηκώνομαι να κλείσω τα παράθυρα. Δε θα ήθελα να ιδρώσω κι από πάνω. Έχει καύσωνα στο Παρίσι. Ιδανικές μετεωρολογικές συνθήκες για μια οριστική νάρκη. Οι δρόμοι είναι έρημοι. Κανένας θόρυβος στην πόλη όπου, εδώ κι έναν χρόνο, ο θάνατος χτυπάει, τακτικά, στο όνομα ενός θεού ανατολίτη που τον θεωρούν αμιδιψή όποιοι δεν τον πιστεύουν.

Καύσωνας, canicule στα γαλλικά: στα λατινικά σημαίνει «σκυλάκι». Αυτό, όπως λέει ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος στη *Φυσική Ιστορία* του, το κορυφαίο αυτό σύγγραμμα της αρχαιότητας που δεσπόζει ψηλά στη βιβλιοθήκη μου, είναι το όνομα που έδιναν οι Ρωμαίοι στον Σείριο, το κύριο αστέρι στον αστερισμό του Μεγάλου Κυνός. Αυτή την εποχή του χρόνου ανατέλλει ταυτόχρονα με τον Ήλιο, και «ανάβει τη φλόγα του».

Nam caniculae exortu acendi solis vapores quis ignorat.

«Οι επιδράσεις αυτού του άστρου πάνω στη Γη είναι οι πλέον ισχυρές» προσθέτει ο Πλίνιος, που πέθανε από ασφυξία κατά την έκρηξη του Βεζούβιου: οι θάλασσες κοχλάζουν, τα στάσιμα νερά αναταράζονται, τα σκυλιά είναι πιο εκτεθειμένα στη λύσσα.

Κοντολογίς, ένα αστέρι ανατέλλει, εγώ δύω.

Ένα ουράνιο σώμα, ένα γήινο πτώμα.

Αστειεύομαι. Έχω το δικαίωμα.

Κάθομαι στην κουζίνα. Χαζεύω τις δέκα κάψουλες που είναι παρατεταγμένες στο τραπέζι σαν τις σφαίρες ενός μανιακού σκοπευτή. Έχω ήδη καταπιεί τρεις και τα μυοχαλαρωτικά αποτελέσματα είναι επιτέλους εμφανή. Μυοχαλαρωτικό: χαλαρωτικό των μυών. Η λέξη «μυς» στα ελληνικά σημαίνει παραδόξως και ποντίκι, όπως στη λέξη «μυοσωτίς», που πάει να πει «αυτί ποντικού». Αυτό το μπέρδεμα το συναντάμε και στην έκφραση «ποντίκι αρνίσιο», που γνωρίζουν όλοι οι κρεοπώλες. Αδιαφορούν; Αναμφίβολα. Αρκετά όμως ζάλισα τον κόσμο με τις ετυμολογίες μου. Αλλά τι να κάνω; Αγαπώ τις λέξεις, την αρχαία σημασία τους, τους συνειρμούς που δημιουργούν. Η εντύπωση μιας τάξης, μιας συνοχής,

ενός ριζώματος, το μόνο που αντέχει μέσα σ' αυτόν τον τρελό κόσμο. Όπου οι λέξεις δε σημαίνουν πια τίποτα. Όπου η αλήθεια δε μετράει πια. Όπου οι αποχρώσεις έχουν πεθάνει.

Μια κάφουλα κόκκινη. Ξαναβάζω στη θέση του τον μακρόστενο άταχτο κύλινδρο. Είναι η κάφουλα νούμερο 7. Πιο μικρή από τις άλλες, όπως η 8 και η 9, που είναι στρογγυλές. Καταπίνω το νούμερο 4. Υπολόγισα με πολύ κόπο τη δοσολογία. Απέφυγα τον κίνδυνο εμετών, την πρόωρη απώλεια των αισθήσεων. Τα πάντα βρίσκει κανείς στο μεγάλο Δίκτυο του κόσμου. Από την πλήρη μετάφραση του Κούντου της Σμύρνης μέχρι κάτι τέτοιες συνταγές. Νιώθω την ξεκούραση να έρχεται. Είναι γλυκιά. Συγκεντρώνομαι σ' αυτή την αίσθηση. Σαν υγρό βαμβάκι μέσα στις φλέβες μου. Γαληνεύω.

Είπα Οδυσσέας, μα όχι, ο Σωκράτης είμαι, που πίνει το κώνειο ανάμεσα στους συντρόφους του. Μόνο που εγώ δεν έχω συντρόφους. Είναι και λίγο δικό μου λάθος αυτό. Πολύ σύντομα, μετά την αναχώρησή της, δεν είχα πια όρεξη να δω κανέναν. Κυριολεκτικά να δω, θέλω να πω. Από επαγγελματική άποψη, έκανα καλή εντύπωση. Είχα πέσει με τα μούτρα στη δουλειά. Μέχρι και ρεπορτάζ ξαναέκανα, μιας και ο κόσμος έχανε αίμα από παντού, πουθενά δεν υπήρχε ασφάλεια, κανένας δε στοιχημάτιζε πια υπέρ της Ευρώπης. Πώς θα μπορούσα να τρέφω αυταπάτες ότι υπάρχουν πιθανά καταφύγια; Όχι, δεν ήθελα φίλους, εκτός από τα χάρτινα πλάσματα που ζουν μέσα στις σελίδες της μεγάλης βιβλιοθήκης μου. Μόνο τα βιβλία κατορθώνουν να με ηρεμούν, τη μέρα, τη νύχτα, όταν το φάντασμα επιστρέφει. Μόνο τα αρχαία

πρόσωπα ξέρουν να μιλούν στην καρδιά μου, εκεί όπου οι ζωντανοί αποτυχαίνουν.

Τα πόδια μου είναι βαριά, οι σφυγμοί μου επιβραδύνονται...

Οι Έλληνες αυτό το ονόμαζαν «αταραξία», απουσία ταραχής.

*...άλλά μοι δηλόν έστι τουτο, ότι ηδη τεθάναι και
άπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ην μοι.*

«... είμαι απόλυτα πεπεισμένος πως είναι προτιμότερο για μένα να πεθάνω αυτή τη στιγμή και να λυτρωθώ από τα βάσανα της ύπαρξης».

Έχει πλάκα όλη αυτή η παλιά κουλτούρα, αυτά τα παλιά αποφθέγματα, αυτοί οι παλιοί μύθοι που αναδύονται σαν φυσαλίδες σαμπάνιας από τον πάτο ενός ποτηριού, μόνο που είμαι εγώ εκείνος που τινάζει τα πέταλα.

Μ' έχουν συνοδεύσει σε όλη μου τη ζωή, και τώρα με αποχαιρετούν για τελευταία φορά.

Νιώθω πως όλα συμβαίνουν πιο αργά. Βυθίζομαι σ' έναν μπαμπακένιο ωκεανό. Κοιτάζω τα κουτιά, μικρά οχήματα με ονόματα ηρώων επιστημονικής φαντασίας, που με οδηγούν προς το τίποτα. Έστω κι αν, ας μην το κρύβω, περιμένω κάτι καλύτερο από το τίποτα. Κάποιες εκπλήξεις ίσως; Να την ξαναβρώ; Ποιος ξέρει... Ας είναι, γλιστρώ.

.....

Μα τι είναι αυτός ο θόρυβος;

Νανά

Κάποιος μου χτυπάει την πόρτα. Μικρά, ρυθμικά χτυπήματα. Ντροπαλά στην αρχή, έπειτα ολοένα πιο επίμονα. Ακούω, παρ' όλη την ομίχλη που έχει κυριεύσει το κεφάλι μου. Μ' ενοχλεί αυτό. Μια χαρά ήμουν, καθισμένος εκεί στο σκαμνί μου, χαζεύοντας τα χάπια που μου απέμενε να κατεβάσω, ονειρευόμενος τη στιγμή που θα οριζοντιωνόμουν στα πλακάκια της κουζίνας, περιμένοντας να με πάρει ο μικροσκοπικός ψυχοπομπός μου, ο δικός μου Βόλντεμορτ που ήταν κρυμμένος στις κάψουλες.

Είναι προφανές ότι δεν πρόκειται ν' απαντήσω. Δεν είμαι σε κατάσταση. Δεν έχω διάθεση.

Μόνο που αυτό συνεχίζεται. Πιο δυνατά τώρα. Ποιος είναι αυτός ο μαλάκας; Ποιος θέλει να τα κάνει θάλασσα; Κρύβω τις κάψουλες που απομένουν κάτω από ένα πατσαβούρι. Μη με πιάσουν και στα πράσα. Σηκώνομαι με κόπο. Κοιτάω από το ματάκι της εξώπορτας.

Ένα κορίτσι.

Ένα κορίτσι που μου είναι άγνωστο και μου χτυπάει την πόρτα.

Επιστρέφω στην κουζίνα. Χτυπάει ακόμα. Πάω πάλι στην εξώπορτα. Ξανακοιτάζω. Κρατάει ένα κράνος μοτοσικλέτας στο χέρι. Χρυσό. Είναι ξανθιά. Με μακριά μαλλιά.

Θα σηκώσει στο πόδι όλη τη γειτονιά. Θα μου χαλάσει τη στιγμή μου. Το κεφάλι μου είναι βαρύ, αλλά παίρνω την απόφαση. Θα κάνω γρήγορα. Ανοίγω την πόρτα.

«Με συγχωρείτε. Ξέχασα τα κλειδιά μου».

Λίγο έλειψε να βάλω τα γέλια. Ένας τύπος προσπαθεί να πεθάνει και ντιν ντον, «Ξέχασα τα κλειδιά μου».

«Τα κλειδιά σας;» Η φωνή μου είναι θαμπή. Το φάρμακο αρχίζει να με αποχαυνώνει. Σηκώνει τα φρύδια και με ατενίζει με οίκτο. Πριν μπει μέσα, με το έτσι θέλω.

Φοράει ένα λευκό φόρεμα, που της φτάνει στα μισά του μηρού. Στον ώμο, μια καστόρινη τσάντα χωρίζει το πάνω μέρος του μπούστου της σε δύο βαριά βουνά. Και βέβαια, στο χέρι αυτό το χρυσό κράνος. Ε ναι, είναι απίστευτο: τέτοιο φοράνε οι παίκτες της Fighting Irish de Notre Dame, μιας πανεπιστημιακής ομάδας αμερικάνικου ποδοσφαίρου στην Ιντιάνα.

Θα πρέπει να είναι είκοσι χρονών. Άντε είκοσι δύο... Προχωράει στον διάδρομο. Πίσω από τους κομψούς αστραγάλους της, κάτω από τις αδύνατες, αθλητικές γάμπες, διακρίνονται οι αχίλλειοι τένοντες. Μέσα σ' αυτό το κορμί νιώθω να κρύβεται μια ενέργεια που με ξεπερνάει, κι αυτό με ανησυχεί. Έχω δουλειά να κάνω. Κινδυνεύω να μου τα τινάξει όλα στον αέρα. Θα ήθελα να μου είχε αδειάσει ήδη τη γωνιά.

«Συγγνώμη, είστε η;»

Στέκεται, κάνει μεταβολή. Παρατηρώ καλύτερα το

οβάλ πρόσωπό της, ελαφρώς ανδρικό ίσως, τα πολύ μεγάλα μάτια με τις μακριές βλεφαρίδες. Απαλές γραμμές, στόμα μισάνοιχτο.

«Η γειτόνισσά σας από απέναντι.»

Περιεργάζεται το διαμέρισμα, τον διάδρομο, τους καθρέφτες, τα φωτιστικά. Προχωράει. Εξετάζει τα πάντα, σίγουρη για τον εαυτό της.

Εκφράζω μια ένσταση:

«Η γειτόνισσά μου απέναντι είναι ογδόντα χρονών...»

«Εκείνη πέθανε πριν από έξι μήνες» απαντάει.

Έχει μια προφορά παράξενη, που δεν μπορώ να προσδιορίσω.

«Σας διέφυγε αυτό;»

«Μάλλον.»

Έχω την εντύπωση πως την έχω ξαναδεί αυτή την κοπέλα. Θυμάμαι πολύ τα πρόσωπα. Ωστόσο είμαι βέβαιος πως δεν την είχα προσλάβει ποτέ ως μπέιμπι σίτερ.

«Όμορφο άγαλμα» λέει, δείχνοντας την κολυμβήτρια στην είσοδο, που είναι βυθισμένη μέσα στο γυάλινο βάζο της. Αναριγώ: η ιστορία αυτού του αγάλματος μου προκαλεί πόνο.

«Με συγχωρείτε, τι ακριβώς ζητάτε;»

Δεν ύψωσα τον τόνο της φωνής μου. Δεν είχα την ενέργεια.

«Μα σας είπα. Περιμένω τα κλειδιά μου. Αλλά μην ανησυχείτε, δε θα χρειαστεί να με εξοστρακίσετε... Έτσι δεν το λένε;»

Δεν απαντώ. «Να με εξοστρακίσετε», αυτό μου θυμίζει τα όστρακα, τα οποία λατρεύω.

«Ο αδελφός μου θα είναι εδώ σε μερικά λεπτά. Τον ειδοποίησα. Θα μου φέρει άλλα κλειδιά. Προτίμησα να

σας χτυπήσω παρά να τρέχω στην καφετέρια. Μιας και δε γνωρίζομαστε...»

Μένω άναυδος. Το κεφάλι μου γεμίζει ακόμα περισσότερο με κρύο βαμβάκι.

«Ελπίζω να μη σας ενοχλώ».

Κούνησα με το ζόρι το κεφάλι, έτοιμος να λιποθυμήσω. Πρέπει οπωσδήποτε να φύγει.

Κάνω όσο περισσότερες προσπάθειες μπορώ για να σταθώ όρθιος. Να μη με πάρει είδηση. Δεν είναι ώρα για κοριτσάκια, είναι ώρα για θάνατο.

«Ο αδελφός σας πότε έρχεται;»

«Σύντομα».

Προχωράει κι άλλο, μπαίνει στο σαλόνι και σταματάει μπροστά στη βιβλιοθήκη. Ένας τοίχος από τόμους του Μπιντέ, μια συλλογή που ελάχιστοι νέοι κάτω των είκοσι γνωρίζουν. Δεν υπάρχει μόνο ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος, υπάρχουν σχεδόν τα πάντα. Η αφρόκρεμα της αρχαίας λογοτεχνίας. Κίτρινο χρώμα για τα ελληνικά, καφεκόκκινο για τα λατινικά. Στο σπίτι μου, περισσότερα είναι τα κίτρινα. Τα σέβομαι αυτά τα βιβλία. Χαϊδεύει με το μακρύ, λεπτό δάχτυλό της τη ράχη τους. Μια κίνηση που με ξαφνιάζει, ένα χάδι αργό. Τα νύχια της είναι βερνικωμένα, αλλά όχι βαμμένα, τα δάχτυλά της χωρίς δαχτυλίδια. Κανένα κόσμημα στον λαιμό ή στα αυτιά. Δυο χρυσά βραχιόλια στον καρπό, κι αυτό είναι όλο. Ένα σύμπλεγμα από φύλλα. Ο δείκτης της κοντοστέκεται σ' έναν από τους τόμους, τον οποίο παίρνει από το ράφι. Έναν από τους κίτρινους, με μια μικρή κουκουβάγια στο εξώφυλλο, έμβλημα της συλλογής. Τον ξεφυλλίζει σαν να ήταν μονάχη της. Την κοιτάζω με περιέργεια.

«Μου το δανείτε;» με ρωτάει.

Καθυστερώ ν' απαντήσω.

«Τη Θεογονία του Ησίοδου;»

«Είναι δίγλωσσο. Θα με βοηθήσει να δουλέψω τα γαλλικά μου».

Καταλαβαίνω κάτι περισσότερο για την προφορά της. Ελληνίδα, λοιπόν. Ελληνίδα και ξανθιά. Βρίσκω λίγη δύναμη ακόμα και της απαντώ:

«Ένα ποίημα του 8ου π. Χ. αιώνα που αφηγείται τη δημιουργία του κόσμου και τις μάχες μεταξύ θεών και τεράτων, αμφιβάλλω αν αυτό μπορεί να σας χρησιμεύσει στη Γαλλία του σήμερα».

«Γιατί όχι, από τη στιγμή που τα τέρατα υπάρχουν ακόμα;»

Χαριτωμένο. Αλλά αυτό το κορίτσι δεν έχει καμιά δουλειά εδώ. Ο χρόνος πιέζει.

«Πάρτε το. Και τώρα λυπάμαι, με περιμένουν».

Χώνει το βιβλίο στον πάτο του κράνους της, που το κρατάει σαν πανέρι, αλλά δεν κουνιέται.

Μου δίνει το χέρι.

«Νανά» λέει.

Αναγκαστικά την κοιτάζω κατάματα. Όχι απλώς πράσινα, αλλά πράσινα ανοιχτά, με λίγη χρυσόσκονη στο βάθος. Επαναλαμβάνω νυσταγμένα: «Νανά;».

«Ναι, όπως η Μούσχορη. Αυτό δε θα λέγατε;» προσθέτει γελώντας.

Το πρόσωπό της φωτίζεται. Είναι αρκετά λαμπερό, όχι όμως τόσο ώστε να σκορπίσει τη νύχτα μου.

«Εσάς;» ρωτάει.

«Συγγνώμη;»

«Πώς σας λένε;»

«Σεζάρ».

Εξακολουθώ να έχω το χέρι της μέσα στο δικό μου. Αλλά μάλλον εκείνη είναι που με κρατάει. Ο βρυχηθμός ενός μοτέρ μπαίνει από τα παράθυρα.

«Ο Μαρτσέλλο» μουρμουρίζει εκείνη, πριν κάνει μεταβολή.

Πάνω στην ώρα. Ακούγονται πνιχτοί θόρυβοι από την άλλη πλευρά του πλατύσκαλου. «Νανά!» ουρλιάζει μια ένρινη φωνή, ενώ κάποια χέρια παίζουν ταμπούρλο στην απέναντι εξώπορτα.

«Ξέρει πράγματι ότι δεν έχετε τα κλειδιά σας;»

Μια αστραπή φωτίζει τα μάτια της. Ένα δεν-έχω-ιδέα όλο κακία.

Ανοίγω την πόρτα μου. Ένας νεαρός άντρας ζωσμένος με παντελόνι και γιλέκο δερμάτινο, που αφήνει τα μπράτσα του γυμνά, γυρίζει και με κοιτάζει. Ένα κομψό μούσι, που έρχεται σε αντίθεση με το ξυρισμένο του κρανίο, τονίζει τα δυνατά του σαγόνια και το πεισματάρικο πιγούνι. Σ' εμένα ρίχνει ένα βλέμμα ξαφνιασμένο και κακοπροαίρετο. Σ' εκείνη πετάει επιθετικά μια φράση που θα πρέπει να είναι στα ελληνικά, χωρίς να πάρει απάντηση. Στο πλατύσκαλο, εκείνη με κοιτάζει για τελευταία φορά.

«Να προσέχετε τον εαυτό σας» λέει.

Κλείνω, τους κατασκοπεύω από το ματάκι, και δυσκολεύομαι να πιστέψω αυτό που βλέπω. Έχει μόλις ανοίξει την τσάντα της και, χώνοντας μέσα το χέρι της, έχει βγάλει μια αρμαθιά κλειδιά που κουδουνίζουν. Διαλέγει ένα και το βάζει στην κλειδαριά. Τι παιχνίδι παίζει; Η πόρτα ανοίγει. Χώνονται και οι δυο στο διαμέρισμά της και εξαφανίζονται.

Κολλάω τις παλάμες στην εξώπορτα, πασχίζοντας να κρατήσω την ισορροπία μου. Νιώθω εξαντλημένος, εξοπατημένος. Απογοητευμένος, ακόμα μια φορά, από τη ζωή και τους ενοίκους της. Ποια είναι αυτή η κοπέλα; Γιατί μου είπε ψέματα γι' αυτή την ιστορία με τα κλειδιά; Σαν αθλητής, σαν επαγγελματίας σκιέρ πανέτοιμος για Super-G, ύστερα από αμέτρητες επαναλήψεις της διαδρομής του με κλειστά μάτια, ικανός να εντοπίσει νοερά το παραμικρό εμπόδιο, την παραμικρή πλάκα πάγου, είχα ξεκινήσει με φόρα κι είχα φέρει σε πέρας το πιο δύσκολο κομμάτι. Τίποτα δε θα έπρεπε πια να με σταματήσει. Πέρα από αυτό που μου έκανε εκείνη στην αρχή, να με διακόψει. Μου απομένουν έξι κάφουλες να καταπιώ, αλλά ξέρω ήδη πως δεν είναι ευνοϊκή η στιγμή, ο καιρός, όπως έλεγαν οι Έλληνες της Αρχαιότητας, για να χαρακτηρίσουν αυτό το διάστημα μεταξύ του πολύ νωρίς και του πολύ αργά. Γιατί άνοιξα τη γαμημένη την εξώπορτα; Ούτε να σβήσω τον εαυτό μου από τον χάρτη δεν καταφέρνω.

Σκέφτομαι τον γιο μου. Στο παρά ένα. Ίσως θα έπρεπε να την ευχαριστήσω αυτή τη Νανά. Τα χέρια μου γλιστράνε πάνω στην πόρτα. Μια αίσθηση ότι δεν είμαι παρά μια λουρίδα ταπετσαρίας μουλιασμένη, σαπισμένη από την υγρασία, που ξεκολλάει από ένα παλιό σπίτι προς πώληση. Καταφέρνω να καθίσω. Ξαπλώνω στο παρκέ, το πιο πρόχειρο φέρετρο για κάποιον που δεν καταφέρνει να πεθάνει.

Ο οποίος αναρωτιέται, πάνω απ' όλα, πού έχει ξαναδεί αυτή την κοπέλα – γιατί την έχω ξαναδεί, είμαι βέβαιος. Γειτόνισσα; Λυπάμαι πολύ, εκείνη που είχα γνωρίσει είναι πολύ γριά. Πέθανε; Πολύ πιθανόν, είναι

πάνω από ογδόντα χρονών και περπατάει με μια αναπνευστική συσκευή, κρυμμένη σε μια τσάντα με ρόδες. Πολύ θα ήθελα να ήμουν αφηρημένος εκείνη την εποχή, ή και λιγάκι αλλού, να είχα αδιαφορήσει για το ότι τα είχε τινάξει κι αυτό δεν είναι ιδιαίτερα πολιτισμένο, το παραδέχομαι, όμως ξέρω πως αν είχα τρακάρει αυτό το κορίτσι στο ασανσέρ ή στο χολ της εισόδου, θα το θυμόμουν.

Κι από τη στιγμή που τη θυμάμαι, σημαίνει πως κάπου αλλού την έχω δει.